

Ignacy Jan
Paderewski
(1860-1941)

Polak,
Europejczyk,
Mąż Stanu,
Artysta

Ігнацій Ян
Падеревський
(1860-1941)

Поляк,
європеєць,
державний діяч,
митець

Autorzy tekstów/ Автори текстів:

Ignacy Jan Paderewski. Przypomnienie / Ігнацій Ян Падеревський. Пригадування: **Tadeusz Skoczek**

Ignacy Jan Paderewski (1860-1941) – Artysta i Polityk /

Ігнацій Ян Падеревський (1860-1941) – митець та політик: **Jan Engelgard**

Wybór fotografii i podpisy/ Підбір фотграфій і підписи: **Xymena Pilch-Nowakowska**

Tłumaczenie /переклад: **Janina Świdarska**

Konsultacja naukowa/ наукові консультанти: **prof. dr hab. Marian M. Drozdowski**

Redakcja techniczna / технічні редактори: **Marzena Milewska**

Projekt graficzny / графічний дизайн: **Natalia Roszkowska**

Informator wystawy pod redakcją
Tadeusza Skoczka

Warszawa – Ziębice 2017

Ignacy Jan
Paderewski
(1860-1941)

Polak,
Europejczyk,
Mąż Stanu,
Artysta

Ігнацій Ян
Падеревський
(1860-1941)

Поляк,
європеєць,
державний діяч,
митець

„Ten Polak będzie oceniony przez historię nie tylko jako jeden z największych reprezentantów swojego narodu, ale również swojego stulecia”

**Gabriel Hanotaux,
francuski polityk i pisarz**

„Цей поляк матиме в історії репутацію не лише найкращого представника свого народу, але й також свого тисячоліття”

**Габріель Оното,
французький політик та письменник**

Ignacy Jan Paderewski. Przypomnienie

Ігнацій Ян Падеревський. Нагадування

W roku 2010 obchodziliśmy 150. rocznicę urodzin jednego z najwybitniejszych Polaków – Ignacego Jana Paderewskiego (1860-1941), a w roku 2011 70. rocznicę Jego śmierci. Ten wybitny artysta, znany na całym świecie, podziwiany i wielbiony – był jednocześnie gorącym polskim patriotą. Jest on, obok Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego, trzecim „ojcem” niepodległości Polski, odzyskanej w 1918 roku.

Mając to na uwadze i pragnąc uczcić tego wybitnego Polaka, Muzeum Niepodległości w Warszawie zrealizowało w 2011 rok projekt „Paderewski”. Jego idea była przybliżenie tej postaci odbiorcy polskiemu i zagranicznemu. Powstały trzy wersje wystawy planszowej „Ignacy Jan Paderewski (1860-1941) – Polak, Europejczyk, Mąż Stanu i Artysta” – w języku angielskim, ukraińskim i polskim. Pracę nad wystawą prowadziliśmy wspólnie z zaprzyjaźnionymi placówkami muzealnymi – Muzeum Romantyzmu w Opinogórze oraz z Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie. Nieoceniona była też pomoc Archiwum Akt Dawnych w Warszawie, które posiada bogatą spuściznę archiwalną i ikonograficzną poświęconą Ignacemu Janowi Paderewskiemu. Ponadto

В 2010 році ми відзначили 150-ту річницю від дня народження одного з найвидатніших поляків – Ігнація Яна Падеревського (1860-1941), а у 2011 році – 70-ту річницю від його смерті. Цей видатний митець, відомий в цілм світі, яким захоплювався і якого обожнював увесь світ, був гарячим польським патріотом. Разом з Юзефом Пілсудським і Романом Дмовським, він є третім «батьком» незалежності Польщі, яку було відновлено в 1918 році.

Зважаючи на це увагу і прагнучи вшанувати пам'ять цього видатного поляка, Музей незалежності у Варшаві в 2011 році втілює у життя проект «Падеревський». Його ідеєю було приближення цієї постаті до польського та закордонного адресата. Усього були створені три версії стендової виставки „Ігнацій Ян Падеревський (1860-1941) – Поляк, Європеєць, Державний Діяч і Митець” – англійською, українською та польською мовами. Над виставкою ми працювали разом з дружніми музейними установами: Музеєм романтизму в Опіногузе і Музейним комплексом Королівські стежки (Лазенки) у Варшаві. Також ми отримали неоціненну допомогу від Архіву Нових Актів у Варшаві, який має багату

wykorzystaliśmy zbiory następujących placówek: Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowego w Krakowie, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie i Biblioteki Narodowej w Warszawie. Nad całością czuwał biograf Ignacego Jana Paderewskiego – prof. Marian Marek Drozdowski.

Wystawę po raz pierwszy pokazaliśmy 26 czerwca 2011 roku w Centrum Polskim w Brukseli, podczas obchodów poświęconych 70. rocznicy śmierci Ignacego Jana Paderewskiego. Przy tej okazji dokonano także odsłonięcia tablicy pamiątkowej jemu poświęconej – ufundowanej przez Fundację Willa Polonia z Lublina i Muzeum Niepodległości w Warszawie. Ceremonii odsłonięcia tablicy dokonali: Sławomir Czarlewski, Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Królestwie Belgii i burmistrz gminy Forest Magda de Galan, w towarzystwie dyrektora Centrum Polskiego Zenona Lupiny. Pod otwarciu wystawy (w angielskiej wersji językowej) zebrani w sali koncertowej Centrum Polskiego mieli okazję wysłuchać recitalu młodego zdolnego pianisty Szymona Kowalskiego.

W dniach 18-21 października 2011 wystawę pokazywaliśmy także w Parlamencie Europejskim w Brukseli. Było to możliwe dzięki europosłom Polskiego Stronnictwa Ludowego: Jarosławowi Kalinowskiemu, Czesławowi Siekierskiemu oraz Andrzejowi Grzybowi.

архівну та іконографічну спадщину, присвячену Ігнацію Яну Падеревському. Крім того, ми використовували зібрання наступних установ: Національного музею у Варшаві, Національного музею в Кракові, Музею Ягеллонського університету в Кракові та Національної бібліотеки у Варшаві. Упорядкуванням матеріалу займався біограф Ігнація Яна Падеревського – проф. Маріан Марек Дроздовський.

Виставку вперше було представлено 26 червня 2011 року в Польському Центрі в Брюсселі, під час урочистостей, присвячених 70-річчю від дня смерті Ігнація Яна Падеревського. З цієї нагоди, за фінансової підтримки Фонду Вілла Полонія з Любліну та Музею незалежності у Варшаві, було також відкрито меморіальну дошку на його честь. У церемонії відкриття меморіальної дошки брали участь: Славомир Чарлевський – посол Польської Республіки в Королівстві Бельгія та бурмістр комуни Форе (Forest) Магда де Галан, в супроводі директора Польського центру Зенона Лупіни. На відкритті виставки (англійською мовою) в концертному залі Польського центру відвідувачі мали змогу прослухати концерт молодого талановитого піаніста Шимона Ковальського.

З 18 по 21 жовтня 2011 року виставку було також представлено в Європарламенті в Брюсселі. Це стало можливим завдяки європослам від Польської народної партії:

Na uroczystość otwarcia przybyło ponad 100 osób, w tym polscy europarlamentarzyści (m.in. Lidia Geringer de Oedenberg, Jacek Saryusz-Wolski i Marek Migalski) oraz deputowani z Niemiec, Belgii i Francji.

Szczególne znaczenie miała dla nas możliwość prezentacji wystawy na Ukrainie. 24 września 2011 roku, podczas organizowanych przez Samorząd Województwa Mazowieckiego Dni Mazowsza na Podolu, wystawę otwarto w Winnicy, w miejscowym Muzeum Krajoznawczym. Na uroczystym wernisażu obecni byli m.in.: ambasador RP na Ukrainie Henryk Litwin, Marszałek Województwa Mazowieckiego Adam Struzik, Konsul Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Winnicy Krzysztof Świderek, Prezes Stowarzyszenia Współpracy Polska-Wschód Tadeusz Samborski, dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Miasta Krakowa Stanisław Dziedzic, dyrektor Filharmonii Lubelskiej dr Jan Sęk oraz prof. dr hab. Zbigniew Judycki, prorektor Wyższej Szkoły Humanistyczno-Przyrodniczej w Sandomierzu.

Od tej chwili otrzymuję regularne informacje o tym, że wystawa cieszy się ogromnym zainteresowaniem wśród miejscowych Polaków, jak i Ukraińców. Pokazano ją już w wielu miejscach, w tym w Żytomierzu, gdzie znajduje się największe na Ukrainie skupisko Polaków i gdzie pochowano oboje rodziców Ignacego

Ярославу Калиновському, Чеславу Сікерському та Анджею Гжибу. На церемонії відкриття взяли участь понад 100 осіб, у тому числі польські депутати Європарламенту (серед них Лідія Герінгер де Еденберг, Яцек Саріуш-Вольський і Марек Мігальський) і депутати з Німеччини, Бельгії та Франції.

Особливе значення для нас мала можливість представити виставку в Україні. 24 вересня 2011 року, під час організованих урядом Мазовецького воєводства Днів Мазовша на Поділлі, було відкрито виставку в місцевому краєзнавчому музеї Вінниці. У церемонії відкриття взяли участь: посол Республіки Польща в Україні Генрик Литвин, маршалек Мазовецького воєводства Адам Стружик, Генеральний консул Польщі у Вінниці Кшиштоф Свідерек, Президент товариства «Польща – Схід» Тадеуш Самбірський, директор відділу культури і народної спадщини міської ради Кракова Станіслав Джеджіц, директор Люблінської філармонії доктор Ян Сенк, а також проректор Вищої гуманістично-природничої школи в Сандомирі професор, хабілітований доктор Збігнев Юдицький.

З цього моменту, я отримую регулярну інформацію про те, що виставка викликала велику зацікавленість серед місцевих поляків та українців. Її було показано у багатьох місцях, у тому числі в Житомирі – місті з найбільшою кількістю поляків в Україні,

Jana Paderewskiego. Ale najbardziej cieszy mnie ciepły odbiór wystawy przez Ukraińców, którzy nie tylko mogą prześledzić ważny fragment historii Polski, ale i zapoznać się z życiem swojego ziomka. Wszak Paderewski był synem tej ziemi – urodził się niedaleko Chmielnika – we wsi Kuryłówka.

Oddając do rąk ten informator, drukowany w języku polskim i ukraińskim, mamy nadzieję na to, że będzie on wiernie towarzyszył wystawie i przyczyni się do jeszcze większego zainteresowania historią Polski i postacią Ignacego Jana Paderewskiego. Jestem przekonany, że to właśnie on jest uosobieniem tego co dobre i wspólne w naszej, nieraz powikłanej, historii. Niech wystawa i ta publikacja dobrze służą idei dobrego sąsiedztwa między naszymi państwami i narodami. Na zakończenie pragnę raz jeszcze serdecznie podziękować Konsulowi Generalnemu RP w Winnicy Krzysztofowi Świderkowi, polskiej społeczności na Ukrainie i naszym ukraińskim przyjaciom za życzliwość i zainteresowanie.

2012

Od pierwszego wydania informatora wystawa miała wiele międzynarodowych odsłon. Z kronikarskiego obowiązku przytoczmy większość z nich. Projekt powstał – jak już mówiono – w 2011 roku. Miał trzy wersje językowe (polską, angielską i polsko-ukraińską).

mieści, de були поховані обоє батьків Ігнація Яна Падеревського. Але більш за все мене порадував теплий прийом виставки українцями, які не тільки змогли простежити важливий фрагмент польської історії, а й ближче познайомитися з життям земляка. Зрештою, Падеревський був сином цієї землі – народився недалеко від Хмільника – в селі Курилівка..

Даючи в руки цей інформаційний бюлетень, надрукований польською та українською мовами, ми сподіваємося, що він буде вірно супроводжувати виставку та сприятиме ще більшій зацікавленості в польській історії і постаті Ігнація Яна Падеревського. Я переконаний, що він є втіленням того, що є добрим і спільним в нашій іноді складній історії. Нехай виставка і ця публікація служать на користь ідеї добросусідства поміж нашими країнами та народами. На закінчення я хотів би ще раз подякувати Генеральному Консулу РП у Вінниці Кшиштофу Швідерку, польській громаді в Україні і нашим українським друзям за доброзичливість та зацікавленість.

2012

З моменту першого видання інформатора, виставка мала багато міжнародних показів. З огляду на обов'язок ведення хроніки подій, ми пригадаємо більшість із них. Проект був

Wersja angielska prezentowana była między innymi w Domu Polskim w Brukseli (26 czerwca – 30 września 2011), Parlamencie Europejskim w Brukseli (18–21 października 2011), Konsulacie Polskim w Kolonii (3 stycznia – 20 maja 2012), Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym w Londynie (30 czerwca – 2 grudnia 2012), w Polskiej Misji Katolickiej Stella Plage we Francji (1 stycznia – 30 maja 2012), w Muzeum Niepodległości w Warszawie podczas wieczoru zorganizowanego przez Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w USA pt. *Zawsze chciałem walczyć o Polskę*, połączonego z wręczeniem nagrody im. I. J. Paderewskiego Annie Marii Anders, Januszowi Kowalskiemu i Barbarze Wachowicz (14 października 2015), we Lwowie, podczas V Międzynarodowego Festiwalu „Odkrywamy Paderewskiego” (11–13 listopada 2016), w Lublinie podczas XIII Międzynarodowego Sympozjum Biografistyki Polonijnej pt. „Rodacy na światowej pięciolinii. Polska kultura muzyczna na obczyźnie”, w Muzeum Lubelskim na Zamku (14–15 listopada 2015) oraz w Filharmonii Lubelskiej im. Józefa Wieniawskiego (16 listopada – 20 grudnia 2015).

Wersja polsko-ukraińska organizowana była w Winnickim Obwodowym Muzeum Krajoznawczym, podczas Dni Mazowsza na Podolu (24 – 30 września 2011), w Żytomierzu, w Obwodowej Naukowej

stworений, як вже було сказано, в 2011 році. Він мав три мовні версії (польську, англійську та польсько-українську).

Англійська версія була представлена, зокрема, у Польському Домі в Брюсселі (26 червня – 30 вересня 2011 року), у Європейському парламенті у Брюсселі (18-21 жовтня 2011 року), у Польському консульстві в Кельні (3 січня – 20 травня 2012 року), у Польському Суспільно-Культурному осередку у Лондоні (30 червня - 2 грудня 2012 року), у польській католицькій місії Stella Plage у Франції (1 січня – 30 травня 2012 року), у варшавському Музеї Незалежності під час вечору, організованого Асоціацією ветеранів польської армії в США, який проведено під назвою «Я завжди хотів боротися за Польщу», і поєднано з врученням премій І.Я. Падеревського Анні Марії Андерс, Янушові Ковальському і Барбарі Вахович (14 жовтня 2015 року), у Львові, протягом V Міжнародного фестивалю «Відкриваємо Падеревського» (11–13 листопада 2016 року), у Любліні під час XIII Міжнародного симпозіуму Полонійної Біографістики під назвою «Співвітчизники на світовому нотному стані. Польська музична культура за кордоном», у музеї в Люблінському замку (14-15 листопада 2015 року) і у люблінській філармонії ім. Юзефа Венявського (16 листопада – 20 листопад 2015 року).

Bibliotece Publicznej im. O. Olżycy, podczas IV Dni Kultury Polskiej na Ukrainie (14–18 października 2011), Domu Polskim w Nowogrodzie Wołyńskim (2 marca – 3 kwietnia 2013), Domu Polskim w Żytomierzu (10 września – 10 listopada 2013), na Wydziale Historycznym Państwowego Uniwersytetu im. Iwana Franki w Żytomierzu (11 listopada – 10 grudnia 2013), w Gmachu Opery Lwowskiej (12 listopada 2015), w Domu Polskim w Berdyczowie (7 stycznia – 25 marca 2015), w Domu Polskim im. Rafała Górskiego w Koziatyniu (29 kwietnia – 2 czerwca 2016).

Wersja polskojęzyczna gościła w Sali Konferencyjnej „Pijalnia” w Polanicy Zdroju, podczas sesji naukowej „Stanisław Kozicki – polityk, dyplomata, publicysta” (8 maja 2012), w Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie, przy okazji wykładu Jana Engelgarda „Rola I. J. Paderewskiego w odzyskaniu niepodległości” (12 listopada 2012), w Muzeum Niepodległości w Warszawie przy okazji wieczoru poświęconego Ignacemu J. Paderewskiemu, z wykładem prof. M. M. Drozdowskiego pt. „I. J. Paderewski w opinii mu współczesnych” (8 listopada 2012), Gminnym Centrum Edukacyjno-Kulturalnym w Borku Strzelińskim (13–15 grudnia 2013), Muzeum Sprzętu Gospodarstwa Domowego w Ziębicach (8 listopada – 25 listopada 2013), Zespole Szkół Publicznych w Borowie (22 grudnia 2013 – 7 stycznia 2014), Wojewódzkiej

Польсько-українська версія була показана у Вінницькому обласному історичному музеї під час Мазовецьких днів на Поділлі (24 – 30 вересня 2011 року), у Житомирі в обласній науковій публічній бібліотеці імені О. Ольжича під час IV Днів польської культури в Україні (14-18 жовтня 2011 року), у Польській домі у місті Новоград Волинський (2 березня - 3 квітня 2013 року), у Польському домі у Житомирі (10 вересня – 10 листопада 2013 року), на історичному факультеті житомирського державного університету ім. Івана Франка (11 листопада – 10 грудня 2013 року), у Львівському оперному театрі (12 листопада 2015 року), у Польському домі в Бердичеві (7 січня – 25 березня 2015 року), у Польському домі імені Рафала Гурського в Козятині (29 квітня – 2 червня 2016 року).

Польськомовна версія була запрезентована у конференційному залі «Піяльня» у місті Поляниця Здруй, під час проведення наукової конференції «Станіслав Козицький – політик, дипломат, публіцист» (8 травня 2012 року), у Музеї мазовецької шляхти у місті Цеханові, при нагоді лекції Яна Енгельгарда «Роль І.Я. Падеревського у здобутті незалежності» (12 листопада 2012 року), у варшавському Музеї Незалежності при нагоді вечору, присвяченого Ігнацію Янові Падеревському, з лекцією професора М.М. Дроздовського

Bibliotece Publicznej im. Emanuela Smołki w Opolu (31 stycznia – 3 marca 2014), Starostwie Powiatowym w Węgrowie, z okazji nadania imienia I.J. Paderewskiego Sali Konferencyjnej (30 czerwca – 15 września 2014), Świdnickim Ośrodku Kultury (29 kwietnia – 31 maja 2015), Muzeum Małego Miasta w Bieżuniu (3 września 2015 – 8 stycznia 2016), Senacie RP (15–30 czerwca 2016), podczas 71 Międzynarodowego Festiwalu Chopinowskiego w Dusznikach Zdroju (5–13 sierpnia 2016), w Muzeum Kazimierza Pułaskiego w Warce (19 października – 20 listopada 2016).

2017

Tadeusz Skoczek

під назвою «І.Я.Падеревський, у сприйнятті сучасників» (8 листопада 2012 року), у Муніципальному освітньо-культурному центрі у місцевості Борек Стжелінський (13-15 грудня 2013 року), у Музеї побутової техніки в місті Зембіце (8 листопада – 25 листопада 2013 року), у групі публічних шкіл у місцевості Борув (22 грудня 2013 р. – 7 січня 2014 р.), у воєводській публічній бібліотеці ім. Еммануїла Смолки в Ополі (з 31 січня по 3 березня 2014 р.) у будинку місцевого самоврядування у повіті Венгров, з нагоди надання імені І.Я. Падеревського Конференційному залу (30 червня – 15 вересня 2014 року), у Центрі культури у місті Свідниця (29 квітня – 31 травня 2015 року), у Музеї Малого Міста в Бєжуні (3 вересня 2015 р. – 8 січня 2016 року), у Сенаті Республіки Польща (15–30 червня 2016 року), під час 71-го Міжнародного фестивалю імені Шопена у місті Душніки Здруй (5–13 серпня 2016 року), у Музеї Казимира Пуласького у місті Варка (19 жовтня – 20 листопада 2016 р.).

2017

Тадеуш Скочек

Stanisław Popławski,
Odznaka Ignacy Paderewski,
MN E12167

Станіслав Поплавський,
Значок Ігнацій Падеревський,
MN E12167

Józef Aumiller,
Plakieta Ignacy Paderewski,
MN E12532

Йозеф Омільєр,
Значок Ігнацій Падеревський,
MN E12532

Ignacy Jan Paderewski (1860-1941) – Artysta i Polityk

Ігнацій Ян Падеревський (1860-1941) – митець та політик

„Początek mego życia był zupełnie zwykły. Urodziłem się bardzo dawno temu w małej wiosce na Podolu, które już dziś do Polski nie należy, ale ongi wchodziło w skład ziem dawnej Rzeczypospolitej. Wieś ta nazywała się Kuryłówka. Było to jedno z najcudowniejszych miejsc na świecie” – tak Ignacy Jan Paderewski pisał w swoich „Pamiętnikach”. Powstały one pod koniec życia i przebija z nich sentyment do rodzinnych stron. Obrazy z dzieciństwa wryły się w pamięć Paderewskiego bardzo mocno, choć po wyjeździe z Podola już nigdy tu nie wrócił. Nikt nie mógł przewidzieć, że mały chłopiec, syn Jana Paderewskiego i Poliksény z Nowickich – podbije świat, stanie się jednym z najsłynniejszych i najbardziej uwielbianych artystów swojej epoki, wreszcie będzie premierem rządu odrodzonej Polski.

Na Podolu mały Ignacy przeżył powstanie 1863 roku, ostatni zryw dawnej Rzeczypospolitej szlacheckiej przeciwko Rosji. Przeżył najście kozaków na dom ojca, który został aresztowany za pomoc udzielaną powstańcom. Ale szybko przyszły spokojniejsze czasy, lata nauki w szkole, beztrudnych zabaw i podróży. Matka zmarła już w kilka miesięcy po urodzeniu Ignacego,

„Початок мого життя був цілком звичайним. Я народився дуже давно в маленькому селі на Поділлі, яке сьогодні вже не належить Польщі, а колись входило до складу Речі Посполитої. Село називалося Курилівка. І було для мене одним з найкращих місць в цілм світі” – так Ігнацій Ян Падеревський писав у своїх «Спогадах». Їх було створено вже наприкінці життя і їх сповнено любов’ю до батьківського краю. Дитячі образи міцно увійшли до пам’яті Падеревського, незважаючи на те, що після свого від’їзду з Поділля він вже ніколи не повернувся до цих місць. Ніхто й не міг передбачити, що маленький хлопчик, син Яна Падеревського та Поліксени з роду Новицьких підкорить увесь світ, стане одним з найвідоміших та найулюбленіших митців свого часу та врешті-решт буде прем’єр-міністром уряду відродженої Польщі.

На Поділлі маленький Ігнацій пережив повстання 1863 року – останній крок давньої шляхетської Речі Посполитої проти Росії. Він також пережив вторгнення козаків до будинку свого батька, якого було арештовано за пособництво повстанцям. Але незабаром прийшли спокійніші часи, роки навчання у школі, безтурботних веселощів і подорожей. Мати Ігнація померла через кілька місяців після його народження, і вихованням хлопчика займався

wychowaniem zajmował się ojciec. Szybko dostrzegł muzyczne zainteresowania syna, gry na fortepianie uczył się w domu, już w wieku 12 lat koncertował w Zaslaviu i Ostrogu. W Kijowie wysłuchał po raz pierwszy opery i koncertu symfonicznego. W 1872 roku ojciec wysłał go do Warszawy, a już rok później młody Ignacy zaczął naukę w Instytucie Muzycznym. Jego talent początkowo nie wydawał się aż tak wielki. Jeden z nauczycieli doszedł do przekonania, że młody Paderewski nie ma zadatków na dobrego pianistę. Jednak inni dostrzegli jego pasję i pracowitość. Był wśród nich Apolinary Kątski.

Po ukończeniu Instytutu Muzycznego (1878 r.) młody Paderewski zaczął koncertować, ale droga do sławy była jeszcze długa. Przełomowe znaczenie miał wyjazd do Wiednia i nauka u Teodora Leszetyckiego, który potrafił dostrzec w młodym artyście wielki potencjał twórczy. To on powie o swoim uczniu: „Paderewski to chluba moja, będzie on genialnym artystą do końca życia, gdyż ma charakter, gdyż poza pracą umiał nie widzieć, nie znać innych celów”. W 1887 roku Paderewski odniósł pierwszy sukces w Wiedniu, ale prawdziwy triumf miał miejsce rok później w Paryżu – uznany został za objawienie, jego gra i osobowość elektryzowały publiczność, zwłaszcza kobiety. Z dnia na dzień młody Polak stał się gwiazdą, posypały się zaproszenia z całej Europy

батько. Він швидко помітив, у свого сина інтерес до музики. Ігнацій навчався грі на фортепіано вдома, а у віці 12 років вже виступав у Заславі та Острозі. Свою першу у житті оперу та симфонічний концерт він почув у Києві. У 1872 році батько відіслав його до Варшави, а вже через рік молодий Ігнацій почав навчання у музичному інституті. Спочатку його талант не здавався таким вже й великим. Один із учителів дійшов до висновку, що молодий Падеревський не має жодних здібностей для того, щоб стати добрим піаністом. Але інші звернули увагу на його ентузіазм і старанність. Серед них був Аполінарій Контський.

Після того, як молодий Падеревський скінчив музичний інститут (1878), він почав давати концерти, але шлях до слави був ще довгим. Кардинальні зміни у його життя внесла поїздка до Відня та навчання у Теодора Лешетицького, який зміг побачити в молодому митці великий творчий потенціал. Він казав про свого учня: „Падеревський – це моя велика гордість! Бути йому великим митцем до кінця його віку, бо має він характер, бо він завжди вмів не звертати уваги ні на що окрім праці, та не знати іншої мети окрім неї”. У 1887 році Падеревський здобув свою першу перемогу у Відні, але справжній тріумф відбувся роком пізніше у Парижі – його було визнано одкровенням, а його гра й особистість наелектризували публіку, в особливості жіночу. За лічені дні молодий поляк став зіркою, до нього посипалися запрошення з усіх куточків Європи – з Брюсселю, Антверпену,

– Brukseli, Antwerpii, Budapesztu, Pragi, Petersburga, Londynu. Na jego koncerty zaczęła przychodzić coraz bardziej znacząca publiczność, stawał się modny. W 1891 roku zagrał w Windsorze przed królową Wiktorią.

Podbój Europy nie zadowolił ambicji młodego artysty. Prawdziwym wzywaniem była Ameryka. Wybrał się tam w 1891 roku i choć nie od razu odniósł sukces, to właśnie w Stanach Zjednoczonych uwielbiano go najbardziej. Koncertował tutaj w latach 1891/1892, 1892/1893, 1895/1896, 1899/1900, 1902, 1905, 1907/1908, 1909, 1911 i 1912. Ameryka była krajem, który fascynował Paderewskiego, zdobywał tutaj dla muzyki zupełnie nową publiczność, mniej wyrobioną niż w Europie, ale entuzjastyczną i żywiołową. Znajomości, jakie zawarł w tym czasie w Stanach Zjednoczonych bardzo mu się przydały później. A były to znajomości bardzo znaczące. Mówili o nim i podziwiali go nie tylko melomani, ale i prezydenci. William Taft, prezydent USA w latach 1909-1913, wyraził taką opinię: „Uważam, że ten geniusz muzyczny obdarzony jest najwyższym poetyckim poczuciem. Kto słyszy grę Paderewskiego, ten zrozumie duszę tego wielkiego i podziwu godnego człowieka”.

Amerykańskie sukcesy dały mu nie tylko sławę, ale i fortunę. Stany Zjednoczone były wówczas najdynamiczniej rozwijającym się państwem na świecie, krajem o nieograniczonych

Budapesztu, Pragi, Санкт-Петербургу та Лондону. На його концерти стала приходити все серйозніша аудиторія, бо він починав входити в моду. У 1891 році Ігнацій зіграв у Віндзорі до королеви Вікторії.

Але завоювання Європи не задовольнило усіх амбіцій молодого митця. Америка була реальним викликом для нього. Він вирушив туди в 1891 році і хоча і не відразу йому вдалося досягти успіху, він найбільше полюбився публіці саме в Сполучених Штатах. Він виступав там у 1891/1892, 1892/1893, 1895/1896, 1899/1900, 1902, 1905, 1907/1908, 1909, 1911 і 1912 роках. Америка була країною, яка зачарувувала Падеревського він здобував тут абсолютно нових слухачів для своєї музики. Це були вже не такі високопосадові особи, як у Європі, але це були люди сповнені ентузіазмом і енергією. Знайомства, що він нав'язав у той час в Сполучених Штатах, пізніше стали йому в нагоді. Бо ці знайомства були вельми значними. Говорили про нього, і захоплювалися ним не лише меломани, а й президенти. Вільям Тафт, президент Сполучених Штатів Америки 1909-1913, висловив таку думку: „Я вважаю, що це музичний геній, наділений високим поетичним почуттям. Той, хто почує гру Падеревського, той зрозуміє душу цієї великої і гідної захоплення людини”.

Американські успіхи дали йому не тільки славу, але й щастя. Сполучені Штати були країною, з найдинамічнішим темпом розвитку, країною необмежених можливостей. Завдяки

możliwościach. Dzięki zarobionym tutaj pieniądzom Paderewski mógł nabyć kilka majątków i domów, w tym zakupioną w 1898 roku posiadłość w Riond-Bosson w Szwajcarii, gdzie mieszkał aż do wybuchu II wojny światowej. Nie zapomniał też o schowanym ojcu, któremu kupił dworek w Żytomierzu. W Ameryce nawiązał też bliższe kontakty z miejscowymi Polakami, którzy przybywali tutaj w nadziei na lepsze jutro. Sława, jaką cieszył się Paderewski wśród Amerykanów, pozwoliła Polakom na podniesienie głowy, mogli poczuć się dumni z racji swojego pochodzenia. Przyszedł też czas na sprawy osobiste. Pierwsze małżeństwo Paderewskiego z Antoniną Korsak (1880 rok) – nie było szczęśliwe. Żona umarła już dziewięć miesięcy po ślubie. Owocem tego małżeństwa był syn Alfred (1880-1901), dotknięty nieuleczalną chorobą i poruszający się wyłącznie na wózku inwalidzkim. 31 maja 1899 roku Paderewski ożenił się ponownie – tym razem jego wybranką była Helena z Rosenów, nosząca także nazwisko po pierwszym mężu – Górskiej. Aż do swojej śmierci w 1934 roku Helena Paderewska była nieustannie przy mężu. Zapewniła mu spokój i opiekę, ale – jak podkreślają i pamiętnikarze, i historycy – w pewnym sensie zdominowała męża. Nie była lubiana przez otoczenie, wielu ludzi uważało, że jej władcza natura szkodzi Ignacemu. On sam wszakże nie podzielał tych opinii, a jego związek z Heleną nigdy nie przeżywał poważnego kryzysu.

zaroblenim w Америці грошам, Падеревський мав можливість купити багато майна і будинків, в тому числі він придбав у 1898 році маєток в Рйон Боссон у Швейцарії, де він жив до початку Другої світової війни. Не забував він, також, про свого батька, який знаходився у переховуванні, і купив йому маєток в Житомирі. В Америці Падеревський також встановив тісні зв'язки з місцевими поляками, які емігрували сюди, сподіваючись на краще майбутнє. Слава, якою користувався Падеревський серед американців, дозволила полякам підняти голову, відтепер вони могли пишатися своїм походженням. Прийшов час для особистих справ. Перший шлюб Падеревського з Антоніною Корсак (1880 рік) не був щасливим. Його дружина померла через дев'ять місяців після весілля. Плодом цього шлюбу став син Альфред (1880-1901), якого торкнулася невиліковна хвороба, що унеможливлювала переміщення хлопчика без інвалідного візку. 31 травня 1899 року Падеревський знову одружився – цього разу його дружиною стала Гелена, уроджена Розен, а за першим чоловіком – Гурська. До своєї смерті в 1934 р. Гелена Падеревська безперервно перебувала разом з чоловіком. Вона забезпечила йому спокій і обдарувала його турботою, але як підкреслюють і мемуаристи і історики, у певному сенсі, вона домінувала над чоловіком. Її не любило оточення, багато людей вважало, що її владний характер шкодить Ігнацію. Сам він, проте, не розділяв цієї думки, і його

Ignacy Jan Paderewski osiągnął bogactwo i sławę w wieku lat 30-35. Mógł zajmować się wyłącznie muzyką, koncertami i pomnażaniem majątku. Wybrał jednak inną drogę. Nigdy nie zapomniał o swojej Ojczyźnie – o Polsce. Serce dyktowało mu podjęcie aktywności na scenie politycznej. Pierwszym, ale jakże ważnym i znaczącym wydarzeniem w politycznej karierze Paderewskiego było ufundowanie i odsłonięcie w Krakowie pomnika króla polskiego Władysława Jagiełły, zwanego także pomnikiem grunwaldzkim. W toku 1910 przypadała 500. rocznica bitwy pod Grunwaldem, podczas której zjednoczone armie: polska, litewska i ruska – pokonały siły Zakonu Krzyżackiego. Było to jedno z największych zwycięstw Polski w jej historii. Legenda Grunwaldu żyła wśród milionów Polaków, przypominając im o dawnej wielkości i sławie. Paderewski sfinansował budowę pomnika i wygłosił swoją pierwszą wielką mowę polityczną podczas jego odsłonięcia – 15 lipca 1910 roku w Krakowie. Na uroczystość przybyły dziesiątki tysięcy Polaków ze wszystkich zaborów, a także ze Stanów Zjednoczonych. Nazwisko Paderewskiego po raz pierwszy zaistniało nie tylko w świecie muzyki, ale polityki. Manifestacja patriotyczna w Krakowie miała wyraźny akcent bieżący – pokazywała, że Polacy w zbliżającej się wojnie za głównego wroga odrodzenia swojej Ojczyzny uznają Niemcy. Symbolika Grunwaldu

widnosi z Olenoю ніколи не переживали серйозної кризи.

Ігнацій Ян Падеревський досяг заможності і популярності у віці 30-35 років. Він міг би займатися лише музикою, концертами і створенням матеріальних благ. Але він вибрав інший шлях. Він ніколи не забував про Батьківщину – про Польщу. Серце підказувало йому, що він має перенести свою діяльність до політичної сцени. Першою, але дуже важливою і значною подією в політичній кар'єрі Падеревського було заснування і відкриття пам'ятника польському королю Владиславу Ягелло в Кракові, його також називають Грюнвальдським пам'ятником. Протягом 1910 року відзначували 500-річчя Грюнвальдської битви, в якій об'єднані польське, литовське і руське війська розбили війська Тевтонського ордена. Це була одна з найбільших польських перемог в цілій історії країни. Грюнвальдська легенда жила серед мільйонів поляків, нагадуючи їм про їх колишню велич і славу. Падеревський фінансував будівництво пам'ятника і зробив свою першу велику політичну промову під час церемонії його відкриття 15 липня 1910 року в Кракові. На церемонію прийшли десятки тисяч поляків з усіх куточків поділеної Польщі, а також зі Сполучених Штатів Америки. Це був перший раз, коли ім'я Падеревського прозвучало не тільки в світі музики, але і в політиці. Патріотична демонстрація в Кракові мала дуже актуальний характер – вона показувала, що у війні, що наближається, поляки визнають Німеччину ворогом

była jednoznaczna – siły Słowiańszczyzny przeciwko siłom germańskim. Nic więc dziwnego, że Paderewski znalazł się w orbicie politycznej obozu antyniemieckiego, na czele którego stał wtedy Roman Dmowski, przywódca Narodowej Demokracji. To razem z nim Paderewski będzie podczas wojny światowej w latach 1914-1918 współpracował na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości. Obaj znajdą się na samym szczycie – w Wersalu podpiszą 28 czerwca 1919 traktat pokojowy, przywracający Polskę na mapę Europy.

Dmowski i Paderewski byli przekonani, że w wojnie światowej należy stanąć po stronie państw Ententy (Francji, Anglii, Rosji, potem także USA) przeciwko Niemcom i Austrii. Atutem w tej grze była sława, jaką cieszył się Paderewski w Stanach Zjednoczonych i liczne znajomości, jakie dzięki temu posiadał. W kluczowym momencie wojny to te znajomości odegrały rolę wręcz kluczową. Do pierwszego spotkania Paderewskiego z prezydentem USA Woodrow Wilsonem doszło w roku 1916. 8 stycznia 1918 roku prezydent Wilson ogłosił słynne 14 punktów będących planem pokoju w Europie. Dla Polaków najważniejszy był punkt XIII:

„Powinno zostać stworzone niepodległe państwo polskie, obejmujące terytoria zamieszkałe przez ludność niezaprzeczalnie polską i któremu musi zostać zapewniony wolny dostęp do morza; niepodległość polityczna, gospodarcza oraz

swojej Bатьківщини. Символіка Грюнвальду була ясною – сили слов'ян проти німецьких сил. Не дивно, що Падеревський потрапив у політичну орбіту анти-німецького табору, на чолі якого тоді був Роман Дмовський, лідер Національної Демократії. Це разом з ним під час світової війни в 1914-1918 роках Падеревський працюватиме на користь незалежності Польщі. Обидва зустрінуться на самісінькій вершині – у Версалю, де 28 червня 1919 року підпишуть мирний договір, який відновить Польщу на мапі Європи.

Дмовський і Падеревський були переконані, що у світовій війні треба бути союзниками з Антантою (Франція, Англія, Росія, пізніше США) проти Німеччини та Австрії. Козирем в цій грі була слава, якої Падеревський здобув у Сполучених Штатах та величезна кількість знайомств, які він нав'язав завдяки їй. У ключовому моменті війни, саме ці контакти зіграли дійсно вирішальну роль. Перша зустріч Падеревського з президентом Вудро Вільсоном сталася в 1916 році. 8 січня 1918 року, президент Вільсон проголосив відомі 14 пунктів плану мирного врегулювання для Європи. Для поляків, найбільш важливим був XIII пункт цього плану:

„Необхідно створити незалежну Польську державу, яка б займала території населені безперечно поляками. Цю країну має бути забезпечено безпосереднім та безпечним доступом до моря. Щодо політичної та економічної незалежності, а також

integralność terytoriów zamieszkanich przez tę ludność będą zagwarantowane przez konwencję międzynarodową”.

Deklaracja ta była wielkim osobistym sukcesem Paderewskiego – historycy to jemu przypisują decydujący wpływ na taki właśnie kształt XIII punktu. Stawał się szybko już nie tylko wybitnym wirtuozem, ale i mężem stanu. O jego względy zabiegać zaczęli politycy narodów, które tak samo jak Polacy walczyli o odbudowę swoich niepodległych państw. Jednym z nich był Tomasz Masaryk, przyszły prezydent Czechosłowacji. W jednym z listów do Paderewskiego zawarł on słynne zdanie: „Nie będzie wolnych Czech bez wolnej Polski, i nie będzie wolnej Polski bez wolnych Czech”.

Koniec wojny otwierał przed wieloma narodami bramę do niepodległości. Przed Polakami także. W tych decydujących miesiącach dane było Paderewskiemu odegrać rolę szczególną. Pod koniec 1918 roku zdecydował się powrócić do Kraju, gdzie po odejściu Niemców tworzyła się nowa władza z Józefem Piłsudskim na czele. Paderewski miał pogodzić dwa przeciwstawne obozy polityczne – obóz Dmowskiego i Piłsudskiego. Jego przyjazd do Polski był wielkim triumfem, od Poznania po Warszawę witały go tysiące ludzi, przyjmowany był jak największy bohater, na miarę króla Jana Sobieskiego czy księcia Józefa Poniatowskiego. Wziął na siebie

całości teritorii, zaselenich поляками, то їх гарантуватиме міжнародна угода”.

Ця декларація була великим особистим успіхом Падеревського – історики приписують йому вирішальний вплив на те, що XIII пункт набув саме такої форми. Він швидко ставав не тільки видатним віртуозом, але і державним діячем. Його погляди були також потрібні політикам, чиї народи подібно до поляків боролися за відновлення своїх незалежних держав. Одним з них був Томаш Масарик, майбутній президент Чехословаччини. У одному з листів до Падеревського він ужив знамениту фразу: „Не буде вільної Чехії без вільної Польщі, і не буде вільної Польщі без вільної Чехії”.

Кінець війни відкривав двері до незалежності перед багатьма народами. І також перед поляками. У ці вирішальні місяці Падеревський мав відігравати особливу роль. Наприкінці 1918 року, він вирішив повернутися на Батьківщину, де після відходу німців було сформовано новий уряд на чолі з Юзефом Пілсудським. Падеревський мав примирити два протилежних політичних табори – табір Дмовського і Пілсудського. Його прибуття до Польщі було тріумфальним, з Познані до Варшави його зустрічали тисячі людей, які приймали його, як національного героя, на кшталт короля Яна Собеського і князя Йосипа Понятовського. Падеревський взяв на себе величезний тягар – він мав очолити уряд національної єдності

wielki ciężar, jakim było przewodzenie rządowi jedności narodowej (od stycznia 1919 roku). Musiał te obowiązki dzielić z obowiązkami delegata Polski na konferencję pokojową w Paryżu, gdzie rozstrzygała się batalia o granice zachodnie państwa polskiego. Misję tę wypełnił do końca, choć przysparzała mu coraz więcej trosk i rozczarowań. Polityka krajowa okazała się brutalna, a Paderewski, który nie miał własnego zaplecza politycznego – stał się jej ofiarą. Pod koniec 1919 roku ustąpił ze stanowiska premiera. Jego zasługi doceniono dopiero po jakimś czasie, kiedy wycofał się z czynnego życia politycznego.

Ostatnie dwadzieścia lat życia Ignacego Jana Paderewskiego, które spędził w Szwajcarii, nie były dla Mistrza szczęśliwe. Koncertował coraz rzadziej, był zatroskany sytuacją polityczną w Polsce po zamachu stanu w 1926, kiedy Józef Piłsudski przejął władzę przy pomocy siły, w 1934 roku umarła żona Helena. Jednak nadal był uwielbiany przez publiczność na całym świecie. Jego koncertu w Nowym Jorku, w słynnej Madison Square Garden (1932 rok), wysłuchało 16.000 widzów, głównie bezrobotnych. Ostatniego koncertu, nadawanego na żywo przez stację NBC (1940 rok) – słuchało 50 mln ludzi. W tych latach dokonał jeszcze jednej wielkiej rzeczy – zakończył prace nad wydaniem dzieł wszystkich Fryderyka Chopina. Nie dane mu było ujrzeć efektów swojej pracy – dzieła opublikowano już po jego śmierci, w 1947 roku.

(від січня 1919 року). Ці обов'язки він мав ділити з обов'язками делегата від Польщі на мирній конференції в Парижі, де вирішували долю західних кордонів польської держави. Цю місію він виконав до кінця, хоча і приносила вона йому дедалі більше турбот й розчарувань. Національна політика була жорстокою, і Падеревський, який не мав власної політичної бази, став її жертвою. В кінці 1919 він залишив пост прем'єр-міністра. А його внесок було оцінено лише по якомусь часі, коли він відійшов від активного політичного життя.

Ostanні двадцять років життя Ігнація Яна Падеревського, які він провів у Швейцарії, не видалися щасливими для майстра. Він не так часто виступав з концертами, був дуже стурбований політичною ситуацією в Польщі після перевороту в 1926 році, коли Юзеф Пілсудський прийшов до влади за допомогою сили, а в 1934 році померла його дружина Гелена. Але все одно його обожнювала публіка у всьому світі. Його концерт у знаменитому Медісон-сквер-гарден в Нью-Йорку прослухало 16 000 глядачів, в основному це були безробітні люди. Останній концерт в прямому ефірі на телеканалі ЕнБіСі (NBC) у 1940 році прослухало 50 мільйонів чоловік. За ці роки він зробив ще одну велику справу – завершив роботу з видання усіх творів Фредеріка Шопена. Але йому не судилося побачити результатів своєї праці – роботу було опубліковано вже після його смерті, в 1947 році.

Ostatnia misja Mistrza zaczęła się we wrześniu 1939 roku, po wybuchu II wojny światowej. Polska znowu wezwała go do czynu. Poparł rząd emigracyjny gen. Władysława Sikorskiego. Stał na czele Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej, będącej polskim przedstawicielstwem politycznym na emigracji. W 1940 roku wyjechał do USA, gdzie zabiegał o pożyczki dla polskiej armii. Umarł 29 czerwca 1941 w Nowym Jorku. Pochowano go z wielkimi honorami na cmentarzu Arlington w stanie Wirginia.

Pogrzeb zgromadził nieprzebrane tłumy. W kondukcje szła piechota i kawaleria Stanów Zjednoczonych, piechota morska i marynarze. Szli weterani wojsk polskich i liczne organizacje polonijne.

Do Ojczyzny powrócił dopiero 29 czerwca 1992 roku. Spoczął w warszawskiej archikatedrze.

Trudno ocenić życie i dzieło Ignacego Jana Paderewskiego w jednym zdaniu. Chyba najbliższy prawdy był francuski polityk i pisarz, Gabriel Hanotaux, który na początku XX wieku wyraził następującą opinię: „Ten Polak będzie oceniony przez historię nie tylko jako jeden największych reprezentantów swojego narodu, ale również swojego stulecia”.

Jan Engelgard

Останню свою місію маестро розпочав у вересні 1939 року, після початку Другої світової війни. Польща знову закликала його до дій. Він підтримав польський уряд у вигнанні на чолі з генералом Владиславом Сікорським. А також очолив Національну Раду Польської Республіки, яка була польським політичним представництвом у вигнанні. У 1940 році він переїхав до США, де добивався кредиту на утримання польської армії. Помер Ігнацій Ян Падеревський 29 червня 1941 року в Нью-Йорку. Його було поховано з усіма військовими почестями на Арлінгтонському кладовищі у Вірджинії.

До похорону зібралися величезні натовпи людей. У процесії брала участь піхота і кіннота Сполучених Штатів, а також морські піхотинці і матроси. Також йшли польські ветерани армії і численні полонійні організації.

До Батьківщини він повернувся лише 29 червня 1992 року. Сьогодні він спочиває у кафедральному соборі в Варшаві.

Важко оцінити життя і творчість Ігнація Яна Падеревського в одному реченні. Напевно, ближче всього до істини підійшов французький політик і письменник Габріель Оното, який на початку XX століття висловив таку думку: „Цього політика оцінять у історії не лише як одного з найвидатніших представників свого народу, а й свого століття”.

Ян Енгельгард

Jan Styka,
*Ignacy J. Paderewski przemawia
z okna hotelu Bazar w Poznaniu,*
MN M. 360

Ян Стика,
Ігнацій Ян Падеревський
виступає з промовою з вікна
готелю Базар в Познані,
MN M. 360

Dzieciństwo i edukacja

Дитинство та освіта

W drugiej połowie XIX wieku ziemie dawnej Polski znajdowały się pod panowaniem trzech mocarstw: Niemiec, Rosji i Austrii. Czerwoną kropką zaznaczono miejsce urodzin Mistrza.

У другій половині XIX сторіччя землями Польщі панували три держави: Німеччина, Росія та Австрія. Червоною крапкою відмічено місце народження великого генія.

Rodzice Ignacego – Jan i Poliksena z domu Nowicka z córką Antoniną.

Батьки Ігнація – Ян і Поліксена (з роду Новицьких) разом з дочкою Антоніною.

Ignas w wieku 3 lat.

Ігнацій у віці трьох років.

Napoleon Orda, Kuryłówka – miejscowość rodzinna Paderewskiego niedaleko Kijowa, wówczas w granicach Imperium Rosyjskiego (zbiory Muzeum Narodowego w Krakowie).

Наполеон Орда, Курилівка – це родинний край Падеревського, що лежить недалеко від Київа, тоді належав до складу Російської Імперії (колекція Національного музею в Кракові).

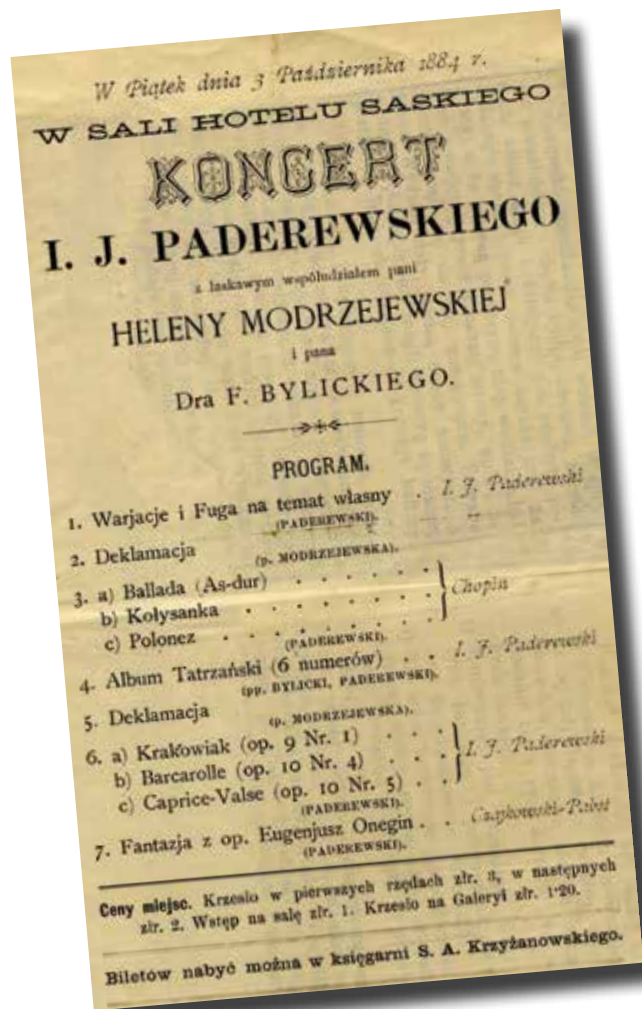

Dwunastoletni Ignacy gra na fortepianie.
Дванадцятирічний Ігнацій грає на фортепіано.

Budynek Instytutu Muzycznego
(Pałac Ostrogskich) w Warszawie
– miejsce nauki Paderewskiego.
Будинок музичного інституту
(Замок Острозьких) у Варшаві
– місце, де навчався Падеревський.

Program jednego z pierwszych publicznych koncertów młodego Paderewskiego. (Kraków, 3 października 1884 r.).

Програма одного з перших публічних концертів молодого Падеревського. (3 жовтня 1884, Краків).

Apolinary Kątski
– dyrektor
Instytutu Muzycznego
w Warszawie.

Аполлінарій
Контський
– директор музичного
інституту у Варшаві.

Gustaw Roguski
– ulubiony nauczyciel
Ignacego.

Гюстав Рогуцький
– улюблений викладач
Падеревського.

Friedrich Kiel
– nauczyciel z Berlina.

Фрідріх Кіль
– учитель в Берліні.

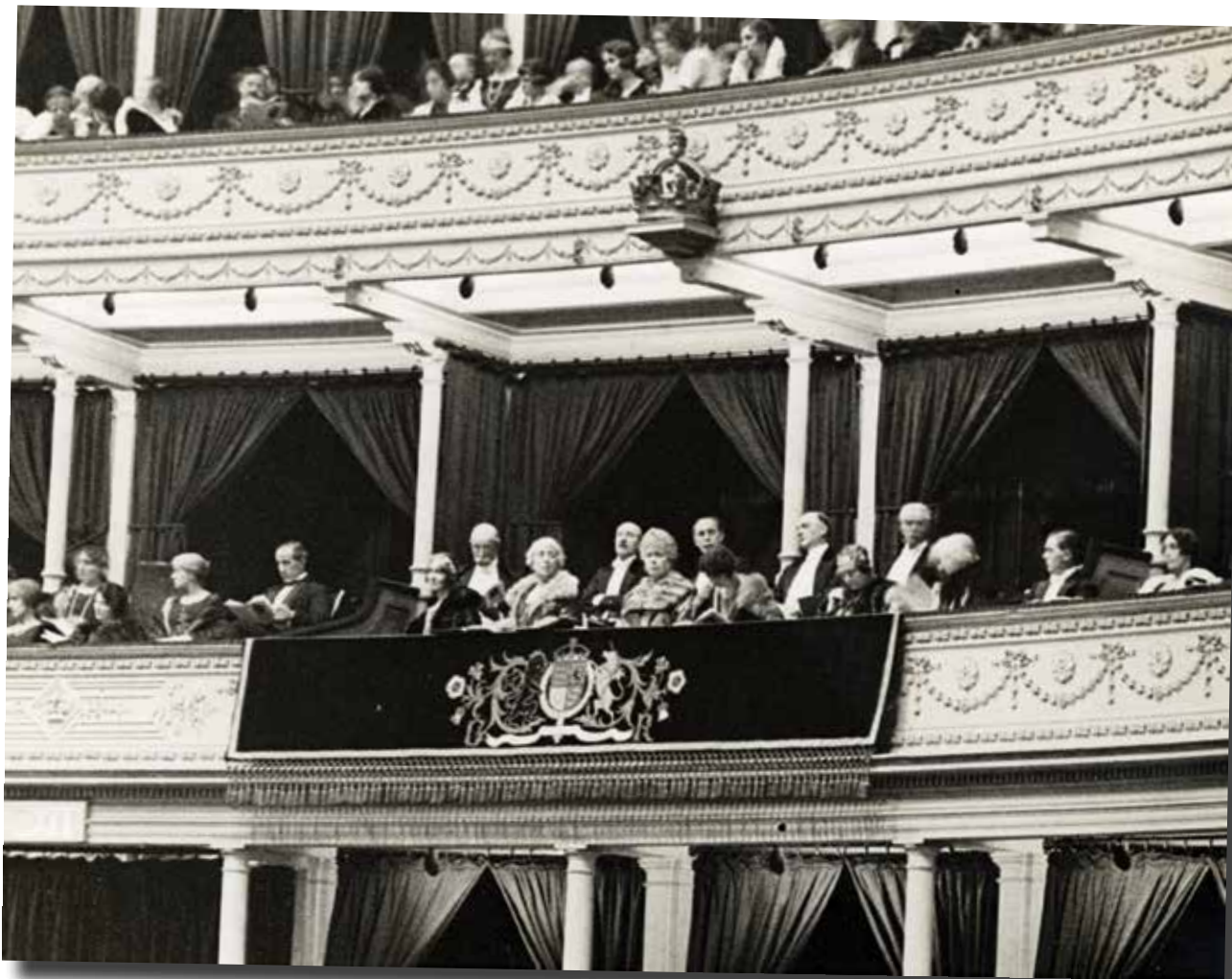

Teodor Leszetycki – wiedeński profesor Ignacego.
Теодор Лешетицький – професор Ігнація з Відня.

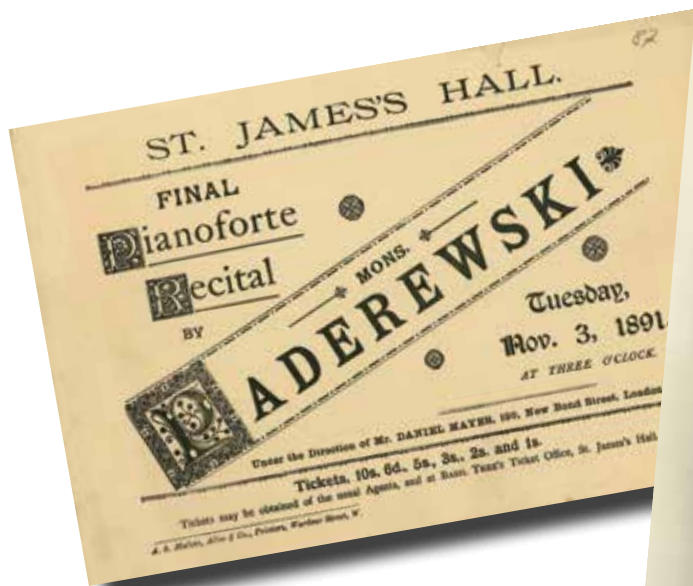

Królowa Wiktorja z córką Ludwiką Karoliną i członkami Dworu Królewskiego podczas koncertu Paderewskiego w Londynie.

Королева Вікторія разом з дочкою Луїзою Кароліною та іншими представниками королівського двору на концерті Падеревського у Лондоні.

Fotografia ofiarowana Paderewskiemu przez Królową Wiktorię.
Фотографія, яку Падеревському подарувала Королева Вікторія.

W Salonie Anette Jesipow – profesor Konserwatorium Petersburskiego; obecni między innymi:
Ignacy Jan Paderewski, Anette Jesipow, Leopold Auer, Feliks Mihajlović Blumenfeld, Cesar Cui,
Aleksandr Konstantinović Głazunov, Oransky de Voyno.

В салоні у Єсипової Анни Миколаївни – професора Петербурзької Консерваторії; Присутні:
Ігнацій Падеревський, Анна Єсипова, Леопольд Ауер, Фелікс Михайлович Блюменфельд, Цезар Кюї,
Олександр Костянтинівич Глазунов, Войно - Оранський.

Petersburg, program koncertu zorganizowanego przez Cesarskie Rosyjskie Towarzystwo Muzyczne (1899 r.).

Петербург, програма концерту організованого Російським музичним товариством (1899 р.)

Petersburg, program koncertu z Orkiestrą Symfoniczną Dworu Cesarskiego (1899 r.).

Петербург, програма концерту з Царським Симфонічним Оркестром (1899 р.)

Album *Majowe* – dedykowany Anette Jasipow, 1884 r.

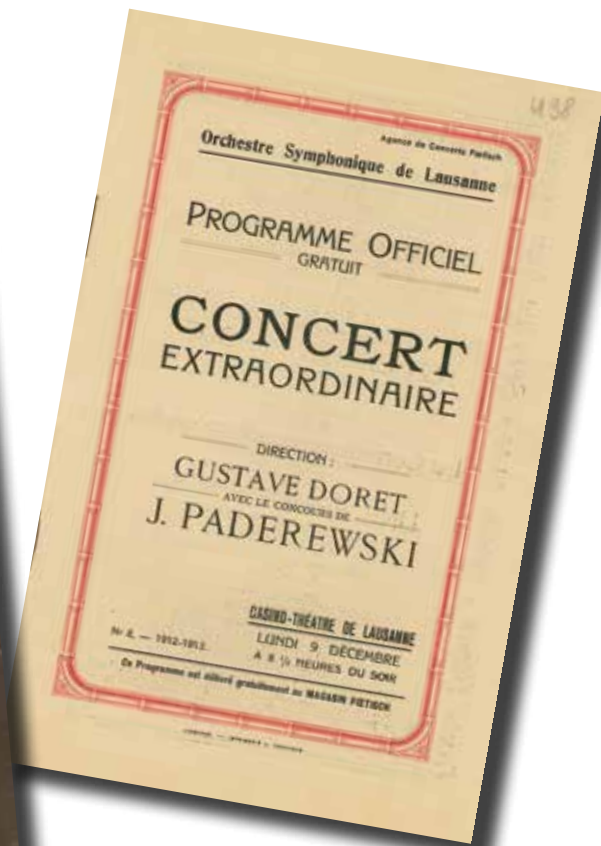
Травневий Альбом, присвячений Анні Есиповій 1884.

Vevey, maj 1913. Od lewej: Ignacy J. Paderewski, Rodolphe Ganz – pianista,
le Vicomte de Faria – konsul Portugalii w Lozannie, Mme Schelling, Helena Paderewska , Auguste Roussy,
Ekscelencja Jean-Babtiste-Paul Beau – Ambasador Francji w Szwajcarii,
Eugene Covreu – prawnik z Vevey, Ernest Schelling – pianista, Camille Saint-Saens.

Ве́ве, траве́нь 1913. Зліва: Ігна́цій Ян Паде́ревський, Рудольф Ганц – піаніст, віконт де Фаріа – консул Португалії у Лозанні, Мадам Шеллінг, Хелена Падеревська, Огюст Русі, Його Превосходительство Жан Батіст - Поль Бо – Посол Франції у Швейцарії, Ежен Кувро – адвокат з Ве́ве, Ернест Шеллінг – піаніст, Каміль Сен-Санс.

Program koncertu Paderewskiego
w Lozannie (1913 r.).

Програма концерту Падеревського
в Лозанні (1913 р.)

Paderewski i Camille Saint-Saens, francuski kompozytor i wirtuoz.

Падеревський з французьким композитором та віртуозним виконавцем
Камілем Сен-Сансом.

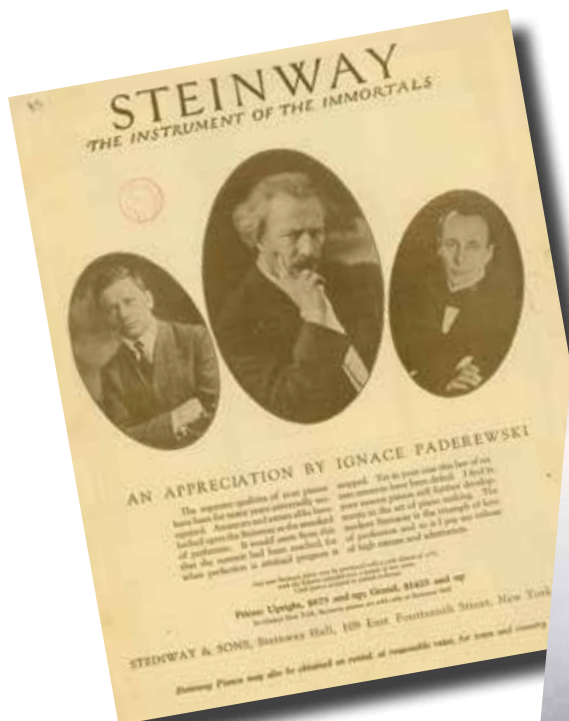
Premiera opery Paderewskiego *Manru* (Drezno, 29 maja 1901 r.)
Прем'єра опери Падеревського *Манру* (Дрезден, 29 травня, 1901 р.).

I. J. Paderewski – Los Angeles (1900 r.).
І. Я. Падеревський – Лос-Анджелес (1900 р.)

Zaproszenie na koncert Paderewskiego –
Kansas City (1896 r.).
Запрошення на концерт Падеревського –
Канзас-Сіті (1896 р.)

Rolki (papierowe) firmy DuoArt z nagraniem muzyki w wykonaniu Paderewskiego (początek XX wieku).

Паперові циліндри з музичними записами гри І. Я. Падеревського, такі випускала фірма ДуоАрт (початок XX сторіччя).

Paderewski podczas koncertu transmitowanego na żywo przez stację NBC (1940 r.).
Wysłuchało go 50 mln odbiorców.

Падеревський під час концерту в прямому ефірі телекомпанії ЕнБіСі (NBC) (1940). Концерт прослухало приблизно 50 мільйонів глядачів.

Пłyta z nagraniem koncertu Paderewskiego w stacji NBC (1940 r.).

Платівка з записом концерту Падеревського на телевізійному каналі ЕнБіСі (NBC) (1940 р.)

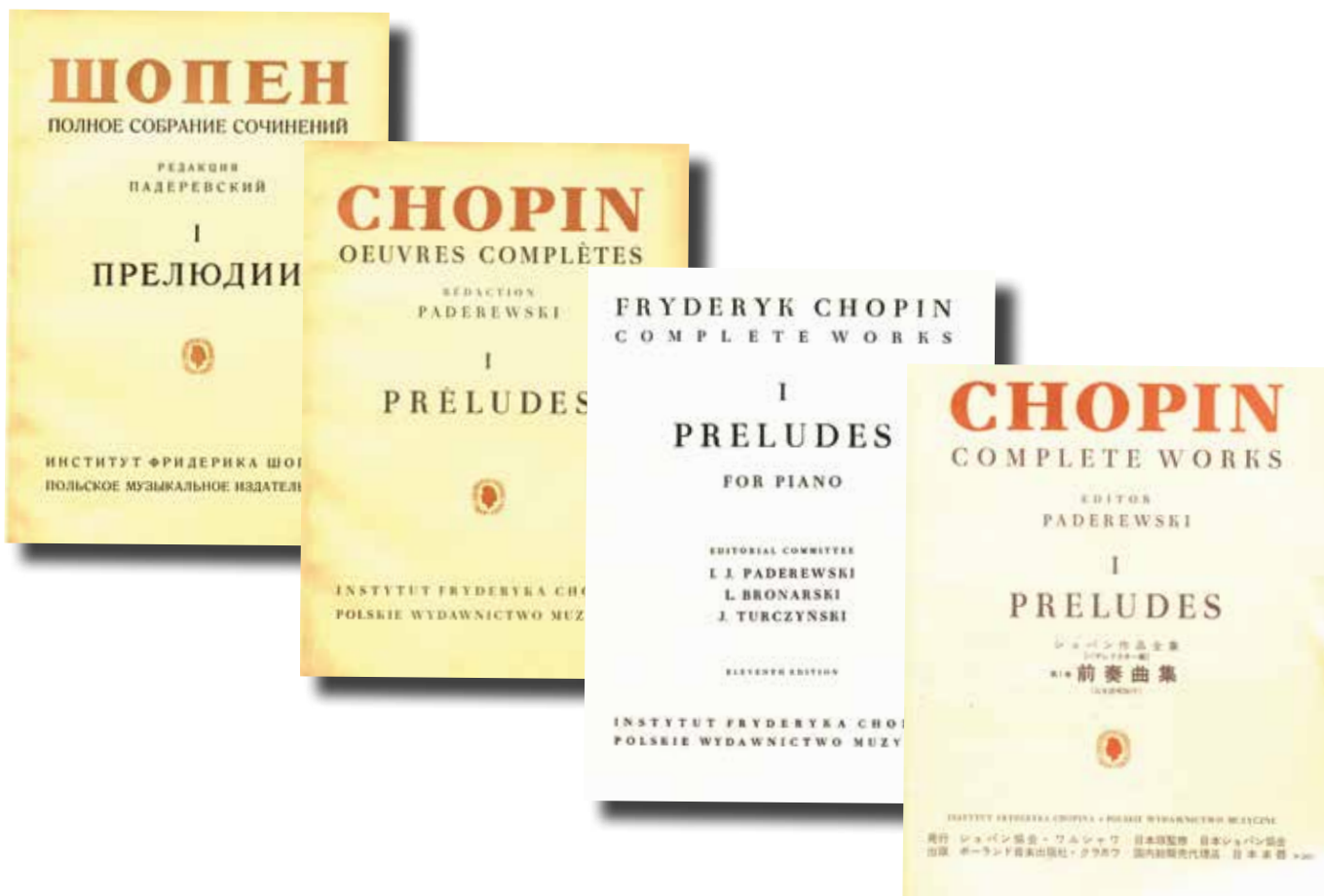

Jeden z ostatnich koncertów Paderewskiego w USA (druga połowa lat 30.).
Один з останніх концертів Падеревського в США (друга половина 30-х років).

„Dzieła Wszystkie” F. Chopina w kilkunastu wersjach językowych opublikował Instytut Fryderyka Chopina w 1947 r.

„Всі твори” Ф. Шопена в декількох мовних версіях опублікував Інститут Фредеріка Шопена у 1947 р.

Portret Paderewskiego namalowany przez holenderskiego malarza Lawrence'a Alma-Tademe,
pracującego w Anglii.

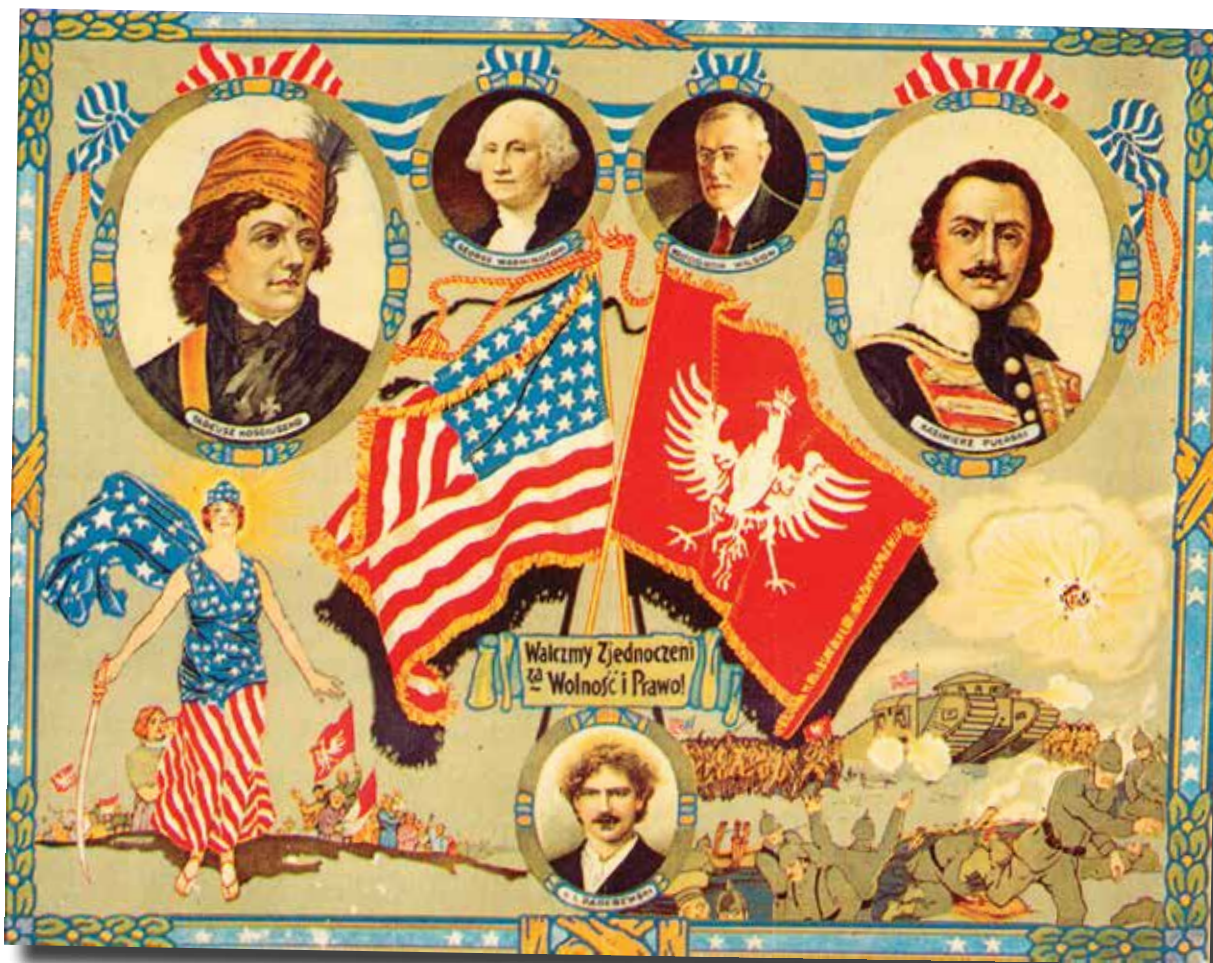
Портрет Падеревського, що створив голландський художник Лоренс Alma-Tadema,
який працював в Англії.

Paderewski w towarzystwie przedstawicieli polskiej społeczności
w Stanach Zjednoczonych, Nowy Jork – 1917 r.

Падеревський в супроводі представників польської громади
в США, Нью-Йорк – 1917 р.

Plakat propagandowy ukazujący polsko-amerykańskie braterstwo.

U góry: Tadeusz Kościuszko, George Washington, Thomas Woodrow Wilson i Kazimierz Pułaski.

U dołu – Ignacy Jan Paderewski.

Пропагандистський плакат, що висвітлює дружні та братерські відносини між Польщею та США.

Зверху: Тадеуш Костюшко, Джордж Вашингтон, Томас Вудро Вільсон та Казимир Пуласький.

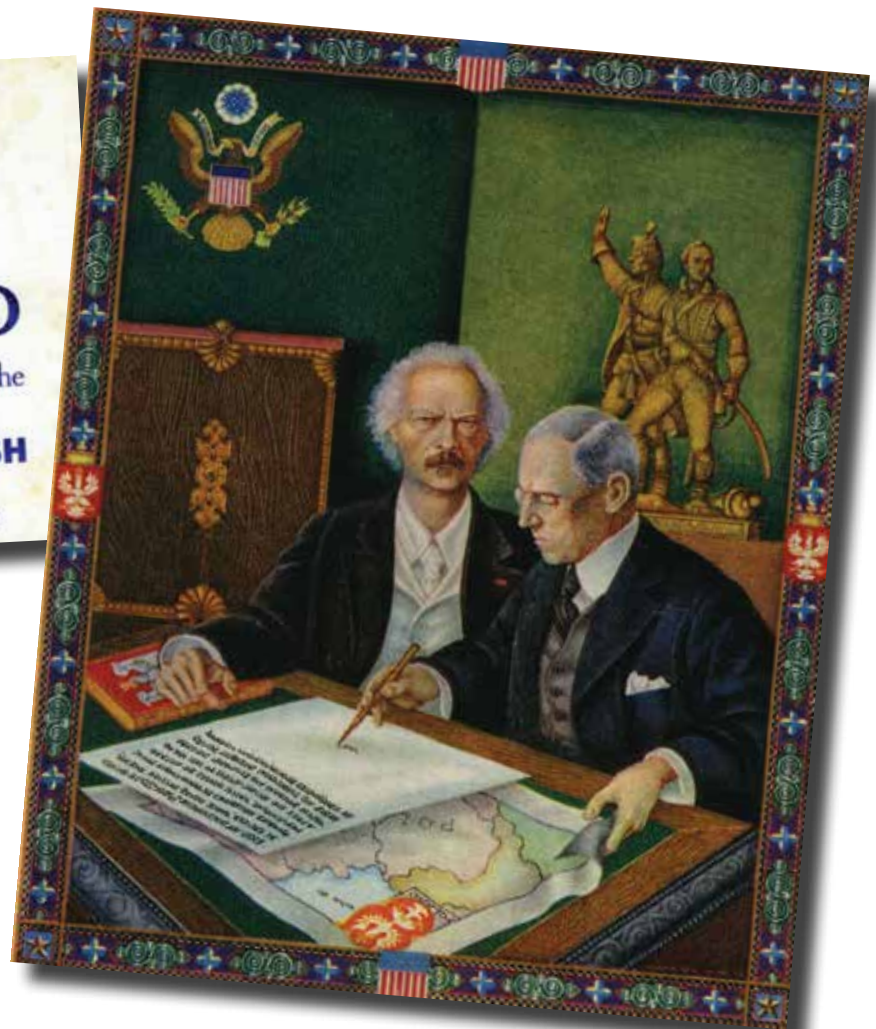
Знизу: Ігнацій Ян Падеревський.

Плакат промujący акcję charytatywną na terenie Stanów Zjednoczonych firmowaną przez Paderewskiego.

Плакат, який пропагує благодійну акцію, яку проводив Падеревський на території США.

Artur Szyk, Paderewski i prezydent Stanów Zjednoczonych Thomas Woodrow Wilson wytyczający granice przyszłej wolnej Polski.

Падеревський та президент США Вудро Вільсон визначають межі майбутньої вільної Польщі. Малюнок Артура Шика.

CONSEIL NATIONAL TCHÉCOSLOVAQUE
PRÉSIDENCE

September 6, 1918.

Dear Maestro,

hearty thanks for your kind answer and good wishes. It is my conviction that the Poles and we must now work in close union, - our history teaches us that there will be no free Bohemia without free Poland, no free Poland without free Bohemia. I am glad your convention expressed your friendly feeling towards us.

I am here in New York and will be till to-morrow noon; shall I see you at the Lafayette festival and dinner? If not, send word, where I can see you. Should Mr. Dmowski be here, please tell him that I am at his disposal: I shall return to Washington next Sunday, stay there till Saturday next, on which date I must come to New York for the meeting which takes place next day.

I am stopping now at Hotel Vanderbilt.

Yours very sincerely,

Maestro I. Paderewski,
Gotham Hotel, New York.

T. G. Masaryk.

Tomasz Masaryk.

Томаш Масарик.

List Tomasza Masaryka, przyszłego prezydenta Czechosłowacji, do Paderewskiego – ze słynnym zdaniem:
Nie będzie wolnych Czech bez wolnej Polski i nie będzie wolnej Polski bez wolnych Czech.

Лист Томаша Масарика, майбутнього президента Чехословачії до Падеревського, зі всесвітньо відомою фразою: „Не буде вільної Чехії без вільної Польщі і не буде вільної Польщі без вільної Чехії”.

Sala Lustrzana Pałacu w Wersalu (28 czerwca 1919 r.) – podpisanie traktatu pokojowego z Niemcami.
Traktat przywracał Polskę na mapę Europy.

Дзеркальна галерея Версальського палацу (28 червня 1919 р.) – було підписано Версальський мирний договір з Німеччиною, який повернув Польщу на мапу Європи.

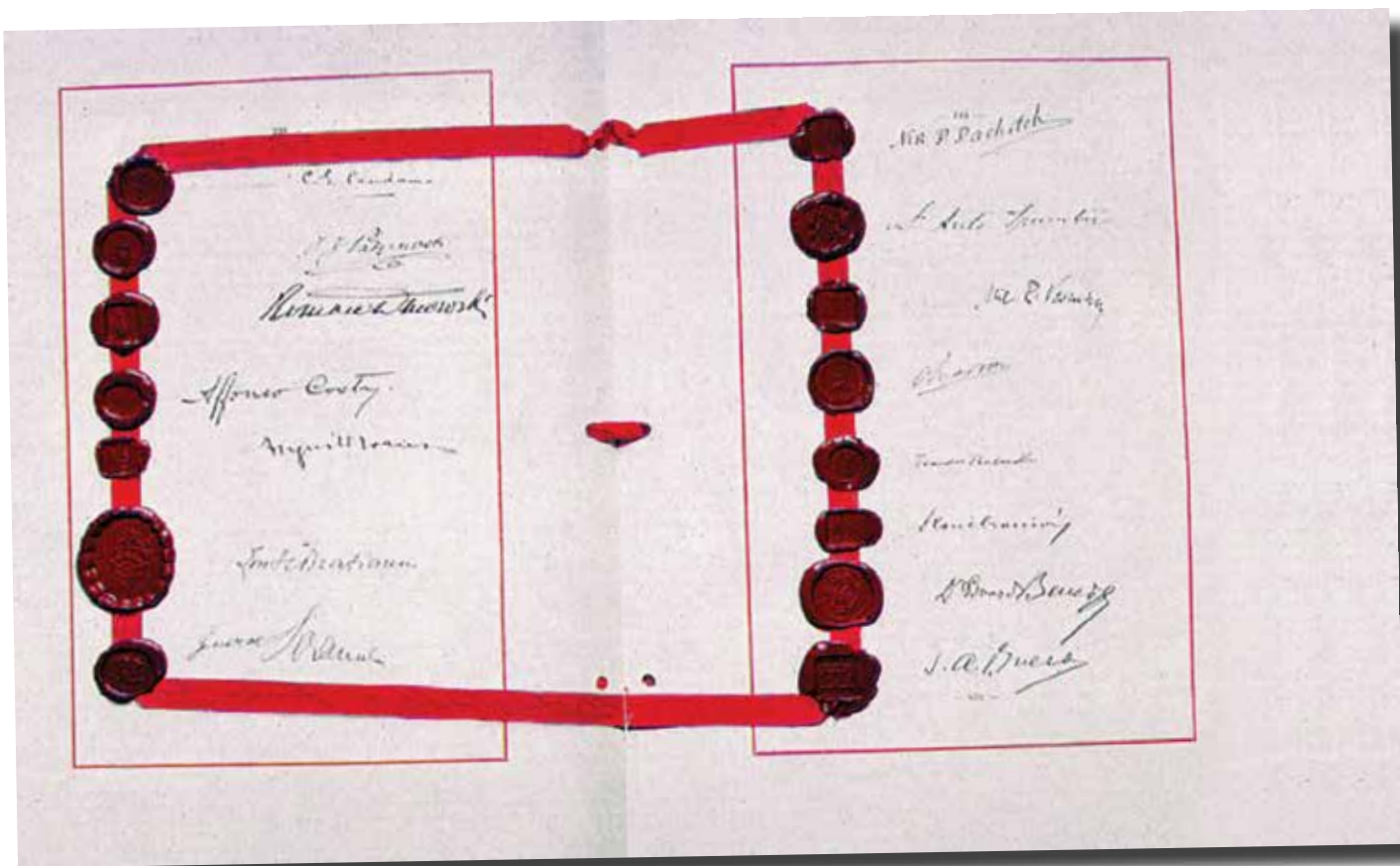
Przepustka uprawniająca do wzięcia udziału w ceremonii podpisania Traktatu Wersalskiego.

Перепустка, яка надавала можливість брати участь у церемонії підписання Версальського мирного договору.

Legitymacja uczestnika konferencji pokojowej w Paryżu na nazwisko Paderewskiego.

Перепустка учасника Паризької мирної конференції, яку було виписано на ім'я Падеревського.

Strona Traktatu Wersalskiego z podpisem Ignacego Paderewskiego i Romana Dmowskiego
– przedstawicieli odrodzonej Polski.

Сторінка Версальського мирного договору з підписами Ігнація Падеревського та Романа Дмовського
– представниками від відродженої Польщі.

Polska wskrzeszona po 1918 roku była krajem rozległym, miała dostęp do morza i zasobów węgla kamiennego na Śląsku. Na wschodzie obejmowała tereny zamieszkałe w większości przez Białorusinów i Ukraińców.

Польща відроджена після 1918 р. була великою країною з доступом до моря та до запасів кам'яного вугілля на Шльонську. На сході охоплювала території, у своїй більшості, населені білорусами та українцями.

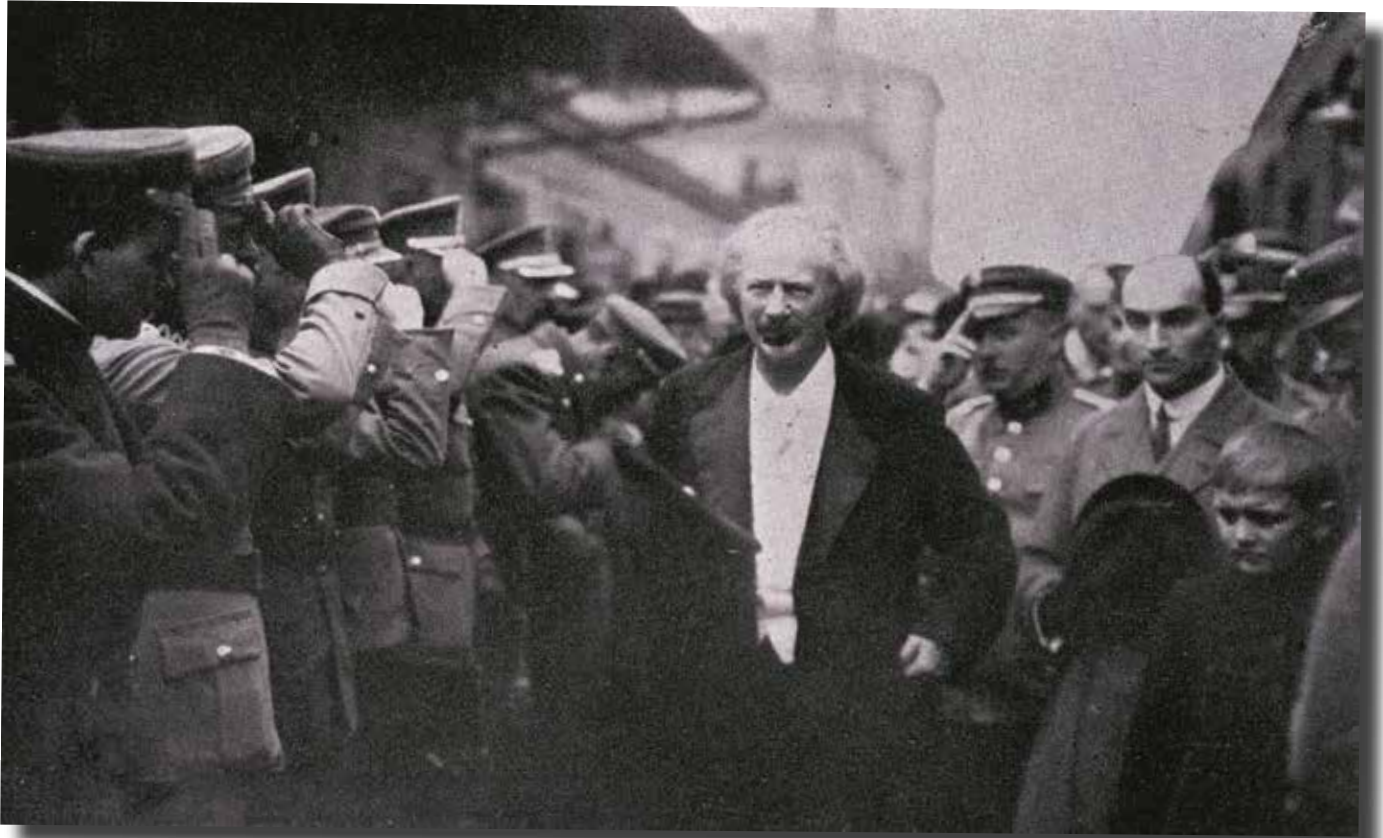
Triumfalny przyjazd Paderewskiego do Polski (Poznań, 28 grudnia 1918 r.).
Тріумфальний приїзд Падеревського у Польщу (Познань, 28 грудня 1918 р.)

Paderewski i Naczelnik Państwa Józef Piłsudski w drodze na otwarcie pierwszego od ponad 100 lat polskiego Sejmu – Warszawa, 10 lutego 1919 r.

Падеревський разом з головою держави Юзефом Пілсудським, ідуть на відкриття першого за більш ніж сто років польського Сейму – Варшава, 10 лютого 1919 р.

Powrót Ignacego Jana Paderewskiego do Warszawy po konferencji pokojowej w Paryżu
(„Tygodnik Ilustrowany”).

Прибуття Падеревського у Варшаві після конференції в Парижі
(„Щоденний ілюстрований кур'єр”)

Paderewski w rozmowie z oficerem alianckiej misji wojskowej w otoczeniu oficerów Wojska Polskiego
– Warszawa, 1919 r.

Падеревський розмовляє з офіцером союзнаї воєнної місії в оточенні офіцерів Війська Польського
– Варшава, 1919 р.

Zaproszenie skierowane do Paderewskiego przez włoskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych na spotkanie z Benito Mussolinim (23 listopada 1932 r.).

Запрошення Падеревського на зустріч з Беніто Муссоліні, надіслане Міністерством закордонних справ Італії (23 листопада 1932 р.)

Rok VI.

ILUSTROWANY

Numer 46 (302)

KURYER CODZIENNY

Dodatek do Nr. 312 „Ilustrowanego Kurjera Codziennego” z dnia 17 listopada 1930.

70-LECIE MISTRZA PADEREWSKIEGO.

Na dalszej stronie, w trójkątnej podryty kompozycji po głównych wieściach Stanów Zjednoczonych ukazał się dzień 18 b. m. mistrza Paderewski 70-ty rocznicę urodzin. Oznaczony światową sławą jako najznakomitszy działacz polski, Paderewski ma jednak również niezmierzoną karierę w dziedzinie filharmonii i koncertów. Oznaczony światową sławą jako najznakomitszy działacz polski, Paderewski ma jednak również niezmierzoną karierę w dziedzinie filharmonii i koncertów. Oznaczony światową sławą jako najznakomitszy działacz polski, Paderewski ma jednak również niezmierzoną karierę w dziedzinie filharmonii i koncertów.

Numer okolicznościowy pisma „Ilustrowany Kurjer Codzienny” z tytułem

70-lecie Mistrza Paderewskiego.

Na zdjęciach ważne fragmenty związane z Paderewskim: odsłonięcie pomnika grunwaldzkiego w Krakowie (1910 r.), powrót z konferencji pokojowej w Paryżu, i wybitne osobistości: Herbert Hoover – prezydent Stanów Zjednoczonych, Achilles Ratti – nuncjusz papieski, (późniejszy papież Pius XI), Józef Piłsudski – Naczelnik i Wódz Naczelny Wojska Polskiego.

Випадково обраний номер періодичного видання „Щоденний ілюстрований кур’єр” з заголовком *70-річчя великого майстра Падеревського.*

На фотографіях зображені важливі моменти пов’язані з Падеревським: відкриття пам’ятника на честь Грюнвальдської битви в Кракові (1910), повернення з Парижської мирної конференції, а також такі знаменитості, як: Герберт Гувер, президент США, Ахілл Ратті, папський нунцій, пізніше папа Пій XI, Юзеф Пілсудський – голова держави та головнокомандувач Війська Польського.

Ostatnia misja Paderewskiego zaczęła się w 1940 r. Opuścił Szwajcarię i wyjechał do Stanów Zjednoczonych, by zabiegać o pomoc dla okupowanej przez Niemcy hitlerowskie i Rosję Sowiecką Polskę.

Misję tę przerwała śmierć.

Ignacy Jan Paderewski zmarł w Nowym Jorku 29 czerwca 1941 roku. Śmierć Paderewskiego wstrząsnęła Ameryką. Pogrzeb na cmentarzu w Arlington zgromadził nieprzebrane tłumy.

W kondukcje szła piechota i kawaleria Stanów Zjednoczonych, piechota morska i marynarze. Szli weterani wojsk polskich i liczne organizacje polonijne. Trumnę złożono w „Maine Memorial”.

Останнє завдання Падеревського почалося в 1940 р.. Він покинув Швейцарію та приїхав до США, щоб знайти там підтримку для Польщі, окупованої гітлерівською Німеччиною та Радянською Росією. Але виконати цю справу йому завадила смерть. Ігнацій Ян Падеревський помер у Нью-Йорку 29 червня 1941 року. Вість про смерть Падеревського шокувала усю Америку. Похорон на Арлінгтонському національному кладовищі зібрав величезний натовп. В процесії йшла піхота та кавалерія США, морська піхота та моряки. Також в ній були присутні ветерани польських військ та численні полонійні організації. Падеревського було поховано в „Мейн Меморіал” („Maine Memorial”).

W roku 1992 – zgodnie z ostatnią wolą Artysty – jego prochy zostały przewiezione do Polski i spoczęły w krypcie katedry warszawskiej.

Na zdjęciu: Prezydenci Polski i Stanów Zjednoczonych: Lech Wałęsa i George Bush przy trumnie Artysty.

В 1992 році, згідно з останньою волею Маєстро, його прах було перевезено до Польщі та поховано у крипті собору Івана Хрестителя у Варшаві.

На фотографії: президенти Польщі та США: Лех Валенса і Джордж Буш біля гробу Маєстро.

Odznaczenia i honory

Ордени та почесні

Wielka Wstęga Orderu Polonia Restituta – 1923 r.
Велика Стрічка Ордену Відродження Польщі – 1923 р.

Dyplom nadania Paderewskiemu Krzyża Wielkiego Legii Honorowej (obok odznaczenie) – 1929 r.

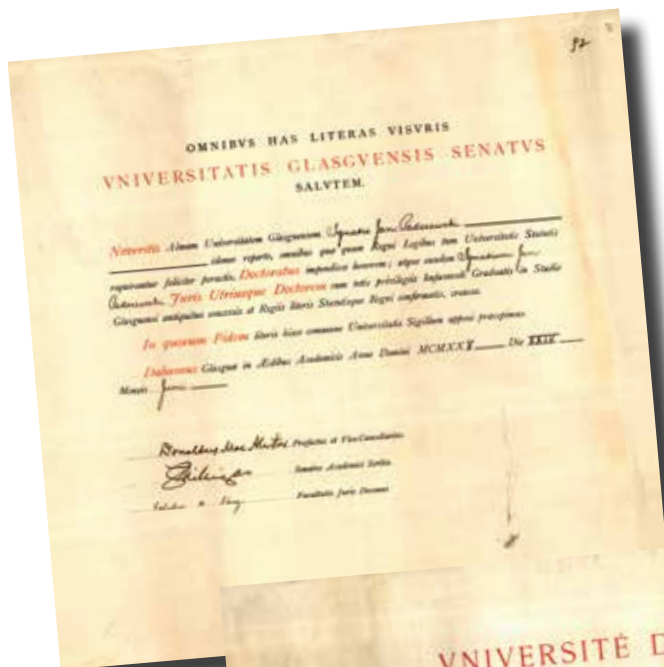
Диплом, який підтверджує той факт, що Падеревського було нагороджено Великим Хрестом Ордену Почесного легіону (поряд орден) – 1929 р.

Krzyż Wielki
Orderu Imperium Brytyjskiego – 1925 r.
Великий Хрест
Ордену Британської імперії – 1925 р.

Order św. Maurycego i Łazarza
(Włochy) – 1925 r.
Орден Св. Маврікія та Лазаря
(Італія) – 1925 р.

Dyplom otrzymania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu w Glasgow.

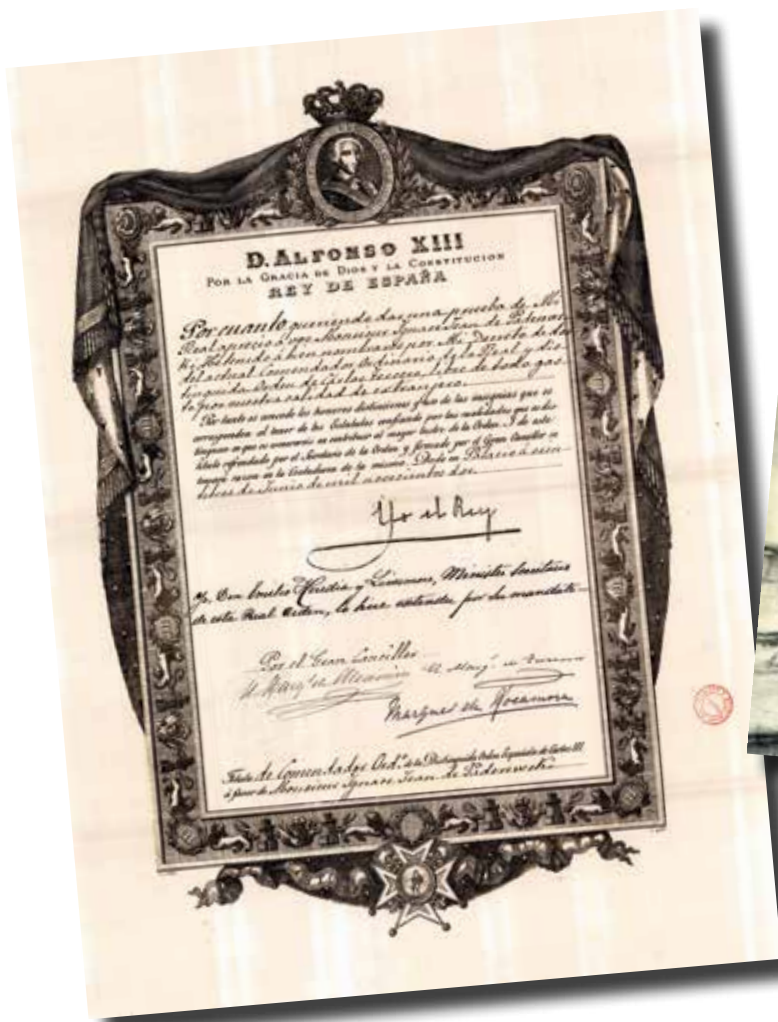
Диплом про надання титулу доктора Гонорис кауза, який було видано в Глазго університеті.

Dyplom otrzymania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu w Lozannie.

Диплом про надання титулу доктора Гонорис кауза, який було видано в Лозанському університеті.

Dyplom nadania Paderewskiemu Orderu Karola III, podpisany przez Alfonsa XIII, króla Hiszpanii – 1902 rok.

Диплом Ордену Карлоса III, виданий Падеревському Альфонсом XIII, королем Іспанії – 1902 р.

Paderewski po otrzymaniu tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu w Cambridge (1920 r.).

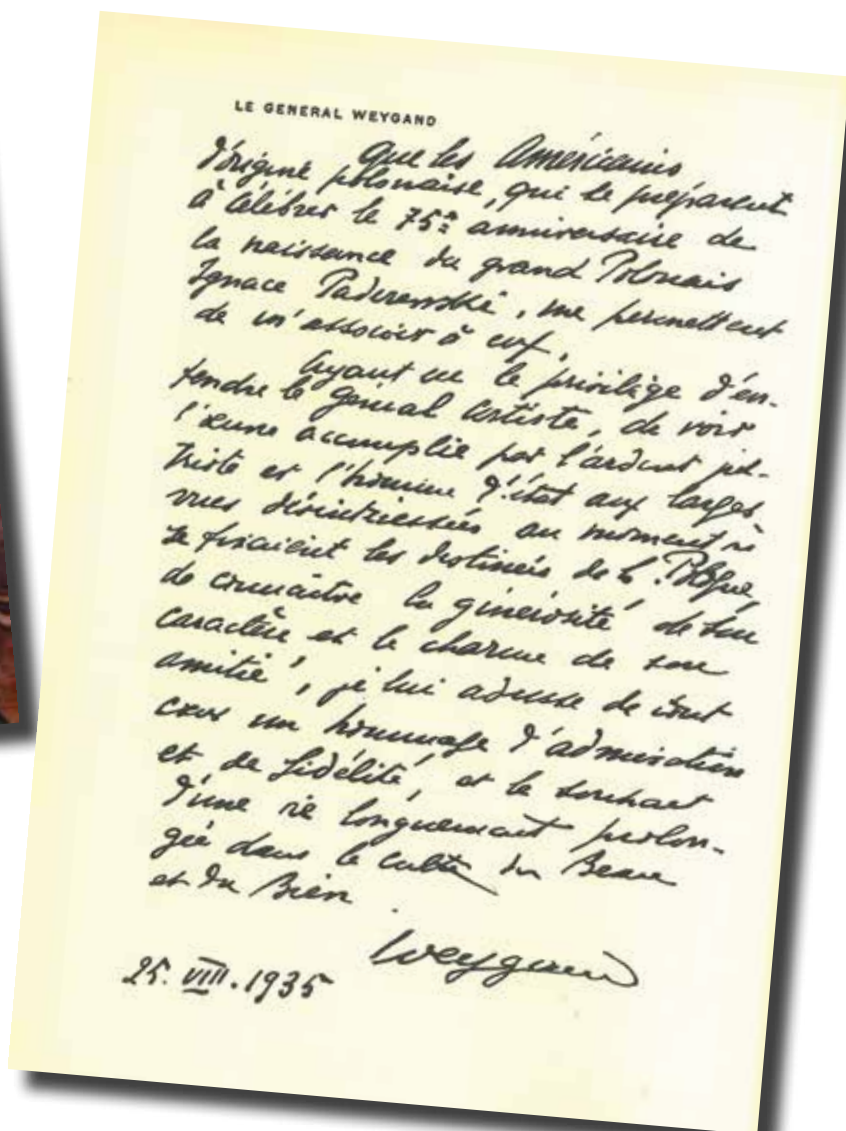
Падеревський після того, як йому присвоєно титул доктора Гонорис кауза в Кембриджському університеті (1920 р.)

Gen. Maxime Weygand
– przyjaciel Paderewskiego i Polski.

Генерал Максим Вейганд
– друг Падеревського та всієї Польщі.

List gratulacyjny od gen. Maxima Weyganda z okazji 75. rocznicy urodzin Paderewskiego.

Вітальний лист з нагоди 75-річчя Падеревського від Максима Вейганда.

Tadeusz Skoczek / Тадеуш Скочек	
Ignacy Jan Paderewski. Przypomnienie / Ігнацій Ян Падеревський. Нагадування	5
Jan Engelgard / Ян Енгельгард	
Ignacy Jan Paderewski (1860-1941) – Artysta i Polityk / Ігнацій Ян Падеревський (1860-1941) – митець та політик	13
Katalog / Каталог	23
Dzieciństwo i edukacja / Дитинство та освіта	25
Artysta / Митець	31
Mąż Stanu / Державний діяч	47
Odznaczenia i honory / Ордени та почесні	63

WYSTAWA / ВИСТАВКА

„Ignacy Jan Paderewski (1860-1941) – Polak, Europejczyk, Mąż Stanu, Artysta”

„Ігнацій Ян Падеревський (1860-1941) – Поляк, європеєць, державний діяч, митець”

ORGANIZATOR / ОРГАНІЗАТОР

Muzeum Niepodległości w Warszawie. Współpraca: Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie, Muzeum Romantyzmu w Opinogórze.

Музей незалежності у Варшаві. Співпраця: Архів Нових Актів у Варшаві, Музейний комплекс Королівські стежки (Лазенки), Музей романтизму в Опіногуже.

Wykorzystano dokumenty i fotografie z następujących instytucji: Muzeum Niepodległości w Warszawie, Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Narodowe Archiwum Cyfrowe, Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie, Muzeum Narodowe w Krakowie, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Biblioteka Narodowa w Warszawie, Muzeum Romantyzmu w Opinogórze.

Були використані документи і фотографії з колекцій таких установ: Музей Незалежності у Варшаві, Архів Нових Актів у Варшаві, Національний Цифровий Архів, Музейний комплекс Королівські стежки (Лазенки), Національний музей у Варшаві, Національний музей у Кракові, Музей Ягеллонського університету в Кракові, Національна бібліотека у Варшаві, Музей романтизму в Опіногуже.

WYDAWCY / ВИДАВЕЦЬ:

Muzeum Niepodległości w Warszawie 2017

ISBN: 978-83-62235-73-5

Wydawnictwo Edukacja, Ziębice

ISBN: 978-83-65918-00-0

Wydanie drugie, uzupełnione / Друге видання, доповнене